

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของ นายจรัญ ภัคดีธนากุล ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๐ - ๑๑/๒๕๕๗

เรื่องพิจารณาที่ ๕๙/๒๕๕๖

เรื่องพิจารณาที่ ๗๖/๒๕๕๖

วันที่ ๑๗ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๕๗

ประเด็นวินิจฉัย

ประเด็นที่ ๑ พรรคไทยพอเพียงมีเหตุต้องถูกยุบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ เนื่องจากไม่ดำเนินการตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง และมาตรา ๘๒ หรือไม่

ประเด็นที่ ๒ ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคไทยพอเพียงจะจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่พรรคการเมืองต้องถูกยุบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๗ และมีเหตุให้ต้องเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคไทยพอเพียงที่มีส่วนร่วมรู้เห็นหรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำดังกล่าวแล้วมิได้ยับยั้ง หรือแก้ไขการกระทำดังกล่าว มีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามมาตรา ๙๘ หรือไม่

ความเห็น

ประเด็นวินิจฉัยที่ ๑ มีเหตุยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ เนื่องจากไม่ดำเนินการตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง และมาตรา ๘๒ หรือไม่ ซึ่งมีประเด็นที่ต้องพิจารณาดังนี้

ประการแรก พรรคผู้ถูกร้องได้จัดทำรายงานการดำเนินงานกิจการของพรรคผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ให้ถูกต้องตามความจริงตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนดยื่นต่อผู้ร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๒ วรรคสอง หรือไม่

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้หัวหน้าพรรคการเมืองจัดทำรายงานการดำเนินงานกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมา ให้ถูกต้องตามความเป็นจริงตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนด และแจ้งให้นายทะเบียนทราบ ภายในเดือนมีนาคมของทุกปี ซึ่งในการจัดทำรายงานการดำเนินงานกิจการของพรรคดังกล่าว พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๘ วรรคสอง (๕) บัญญัติให้ต้องกระทำโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง และมาตรา ๔๒ วรรคสอง บัญญัติว่า “เมื่อครบระยะเวลาการรายงานตามวรรคหนึ่งแล้ว หากพรรคการเมืองใดยังไม่ได้รายงานให้นายทะเบียน มีอำนาจสั่งให้หัวหน้าพรรคการเมืองรายงานภายในระยะเวลาที่กำหนด ถ้าพ้นกำหนดระยะเวลาแล้วยังมิได้รายงานโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ให้นายทะเบียนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ดำเนินการเพื่อให้มีการยุบพรรคการเมืองนั้น”

ข้อเท็จจริงฟังได้เป็นยุติตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องซึ่งไม่ปรากฏพยานหลักฐาน เป็นประการอื่นว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคผู้ถูกร้องเป็นพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยมีคณะกรรมการ บริหารพรรคการเมืองผู้ถูกร้องจำนวน ๑๙ คน ตามประกาศผู้ร้อง เรื่อง รับผิดชอบการจัดตั้งพรรคไทยพอเพียง ลงวันที่ ๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ ต่อมาผู้ร้องได้ประกาศเรื่อง ตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการ บริหารพรรคไทยพอเพียง ลงวันที่ ๑๙ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๓ โดยมีคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง ผู้ถูกร้องชุดใหม่ จำนวน ๑๙ คน และผู้ร้องได้มีประกาศเรื่อง ตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรค และข้อบังคับพรรคไทยพอเพียง ลงวันที่ ๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๔ โดยมีคณะกรรมการ บริหารพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง จำนวน ๑๘ คน

พรรคผู้ถูกร้องจึงอยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะต้องจัดทำรายงานการดำเนินงานกิจการของพรรคในรอบปี ที่ผ่านมาและแจ้งให้ผู้ร้องทราบภายในวันที่ ๓๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๖ โดยผู้ร้องได้มีหนังสือ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ ลต (ทพ.พ.) ๐๔๐๑/ว ๑๒๓ ลงวันที่ ๒๓ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๖ แจ้งให้หัวหน้าพรรคการเมืองที่อยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะต้องจัดทำรายงานการดำเนินงานกิจการของพรรคการเมือง ในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ จัดทำรายงานการดำเนินงานกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาให้ถูกต้อง ตามกฎหมายพร้อมแนบรายงานการดำเนินงานกิจการของพรรคการเมือง (ท.พ.๘) ถึงแม้ว่าไปรษณีย์ดังกล่าว

ได้ถูกส่งกลับเมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๖ โดยระบุว่า “คืนผู้ฝากต้นทาง ไม่มารับภายในกำหนด” แต่เมื่อวันที่ ๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๖ เจ้าหน้าที่ของพรรคการเมืองผู้ถูกร้องได้มารับหนังสือแจ้งจากผู้ร้อง พร้อมเอกสารแนบดังกล่าวเป็นที่เรียบร้อยแล้ว อย่างไรก็ตามเมื่อครบกำหนดระยะเวลา รายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ซึ่งในนี้คือวันที่ ๓๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๖ ปรากฏว่าผู้ร้องมิได้รับรายงานการดำเนินกิจการของพรรคผู้ถูกร้องแต่อย่างใด เป็นเหตุให้ผู้ร้องอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๒ วรรคสอง มีหนังสือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ด่วนที่สุด ที่ ลต (ทบพ.) ๐๔๐๑/ว ๗๑๗ ลงวันที่ ๑๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๖ แจ้งให้หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคผู้ถูกร้องดังกล่าวให้ถูกต้องตรงตามความเป็นจริงและกระทำโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๘ วรรคสอง (๕) แต่ไปรษณีย์ถูกส่งกลับเมื่อวันที่ ๓๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๖ ด้วยเหตุผลที่ว่า “คืนผู้ฝากต้นทาง ไม่มารับภายในกำหนด”

ผู้ร้องได้มีหนังสือที่ ลต (ทบพ.) ๐๔๐๑/๑๔๓๘๓ ลงวันที่ ๒๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๖ สั่งให้หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ให้ทราบภายในวันที่ ๓๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๖ ทั้งนี้โดยให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ประจำกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นสถานที่ตั้งสำนักงานใหญ่ของพรรคการเมืองอยู่ในเขตพื้นที่ดำเนินการ ส่งหนังสือคำสั่งดังกล่าวเพื่อให้เป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการ จัดให้มีคำสั่งปรับและการใช้มาตรการบังคับทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ ข้อ ๖ ประกอบพระราชบัญญัติ วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ มาตรา ๗๐ ทั้งนี้โดยการวางหนังสือหรือปิดหนังสือไว้ ณ ที่ซึ่งเห็นได้ง่ายและมีเจ้าพนักงานตำรวจ (สถานีตำรวจนครบาลร่มเกล้า) อันเป็นเจ้าพนักงานตำรวจ ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๔๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติ วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ในเขตพื้นที่ไปเป็นพยาน เนื่องจากไม่พบนายจรัส อินทุมาร หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องและไม่มีบุคคลอื่นใดซึ่งบรรลุนิติภาวะที่สำนักงานใหญ่ของพรรคผู้ถูกร้อง จึงถือว่า หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องได้รับแจ้งคำสั่งดังกล่าวแล้วเมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๖ และเมื่อครบกำหนดคือ วันที่ ๓๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๖ ผู้ร้องก็มิได้รับรายงานการดำเนินกิจการของพรรคผู้ถูกร้องแต่อย่างใด

อันเป็นเหตุให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง ในการประชุมครั้งที่ ๙๙/๒๕๕๖ เมื่อวันที่ ๙ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๖ ได้มีมติเห็นชอบให้ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อดำเนินการให้มีการยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๔๒ วรรคสอง

จากข้อเท็จจริงดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่าพรรคผู้ถูกร้องมิได้รายงานการดำเนินกิจการของพรรคผู้ถูกร้องโดยไม่มีเหตุผลอันสมควรตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง จึงมีเหตุที่ศาลรัฐธรรมนูญจะสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา ๔๒ วรรคสอง

ประการที่สอง พรรคผู้ถูกร้องได้จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๒ ประกอบมาตรา ๔๒ วรรคสองหรือไม่

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ หมวดที่ ๓ ส่วนที่ ๔ มาตรา ๘๒ บัญญัติว่า “พรรคการเมืองที่ได้รับเงินสนับสนุนต้องใช้จ่ายเงินสนับสนุนให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในส่วนนี้ และส่วนที่ ๕ การใช้จ่ายของพรรคการเมือง และจะต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินให้ถูกต้องตามความเป็นจริง และยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ภายในเดือนมีนาคมของปีถัดไป และให้นำความในมาตรา ๔๒ วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

จากข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องซึ่งไม่ปรากฏพยานหลักฐานเป็นประการอื่น ฟังเป็นที่ยุติได้ว่าพรรคผู้ถูกร้องได้รับการจัดสรรเงินสนับสนุนตามโครงการและแผนงานจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๑ จำนวน ๙ โครงการ เป็นวงเงินจำนวน ๗๖๐,๐๐๐ บาท แต่พรรคผู้ถูกร้องได้มีหนังสือฉบับลงวันที่ ๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๒ ขอรับเงินสนับสนุนตามโครงการดังกล่าว จำนวน ๖๖๔,๐๐๐ บาท โดยพรรคผู้ถูกร้องได้เบิกจ่ายเงินจากกองทุนดังกล่าวไปทั้งหมดเรียบร้อยแล้ว พรรคผู้ถูกร้องจึงมีหน้าที่จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ และยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในวันที่ ๓๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๖ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๒

พรรคผู้ถูกร้องได้รายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ให้แก่ผู้ร้อง แต่ผู้ถูกร้องได้จัดส่งเอกสารหลักฐานประกอบการใช้จ่ายเงินเพียงบางส่วน และยังขาดเอกสาร อื่นหลายรายการและหลายโครงการ และพรรคผู้ถูกร้องได้แนบสำเนาแบบรายงานประจำวันรับแจ้งเอกสารหาย จำนวน ๒ ฉบับ แจ้งว่ามีเอกสารต่าง ๆ หายไป รวมจำนวน ๑๔ รายการ แต่ผู้ที่ไม่แจ้งความ ไม่ใช่หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องหรือผู้ที่เป็นกรรมการบริหารพรรคหรือเจ้าหน้าที่พรรค และไม่มีหนังสือ มอบอำนาจใด ๆ แนบมาด้วย อีกทั้งเอกสารหลักฐานการใช้จ่ายเงินของพรรคผู้ถูกร้องไม่เป็นไปตาม แผนการดำเนินงานประจำปี ๒๕๕๕ ที่ได้รับอนุมัติ ประกอบกับสำเนาเอกสารหลักฐานการใช้จ่ายเงินดังกล่าว ในหลายรายการมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญและวงเงิน ผู้ร้องได้มีคำสั่งที่ ๑๔๓/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๖ แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคผู้ถูกร้อง ประจำปี ๒๕๕๕ และคำสั่งที่ ๑๕๘/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๖ แต่งตั้ง คณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงในส่วนของจังหวัดเพิ่มเติม จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงดังกล่าว ปรากฏว่า พรรคผู้ถูกร้องจัดส่งเอกสารหลักฐานยังไม่ครบถ้วน ทำให้ไม่สามารถตรวจสอบได้ว่า พรรคผู้ถูกร้องได้ใช้จ่ายเงินสนับสนุนไปจริงและเป็นไปตามกฎหมายหรือไม่ และพรรคผู้ถูกร้อง ยังขาดการจัดส่งเอกสารหลักฐานในแผนงานและในโครงการเป็นจำนวนมาก ผู้ร้องจึงได้มีหนังสือลงวันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๖ แจ้งให้พรรคผู้ถูกร้องจัดส่งเอกสารหลักฐานเพิ่มเติม และคืนเงิน ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่พรรคผู้ถูกร้องได้รับหนังสือของผู้ร้อง โดยจัดส่งหนังสือทางไปรษณีย์ด่วนพิเศษ แต่ได้รับหนังสือกลับคืนโดยประทับตราที่เจ้าหน้าที่ของว่า “ไม่มารับภายในกำหนด” ต่อมาหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องได้โทรศัพท์ประสานกับผู้อำนวยการฝ่ายกองทุน เพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองขอให้ส่งหนังสือให้แก่พรรคผู้ถูกร้องทางโทรสาร ฝ่ายปฏิบัติการสนับสนุน ได้ดำเนินการส่งหนังสือทางโทรสาร หมายเลข ๐-๒๙๑๖-๒๓๙๙ ตามที่หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้อง แจ้งมาในเวลา ๑๑.๓๐ นาฬิกา ของวันพุธที่ ๒๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๖ หลังจากนั้นผู้ร้องได้จัดส่งหนังสือ ลงวันที่ ๒๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๖ เรื่อง การตรวจสอบรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคผู้ถูกร้อง ในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ แจ้งให้พรรคผู้ถูกร้องดำเนินการชี้แจง และจัดส่งเอกสารเพิ่มเติมหรือส่งเงินคืน ภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่พรรคผู้ถูกร้องได้รับหนังสือโดยจัดส่งหนังสือทางไปรษณีย์ด่วนพิเศษ แต่ได้รับหนังสือกลับคืนโดยประทับตราที่เจ้าหน้าที่ของว่า “ไม่มารับภายในกำหนด” ต่อมาเมื่อวันที่

๑๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๖ เวลา ๑๓.๐๐ นาฬิกา พรรคผู้ถูกร้องโดยนายจรัส อินทุมาร หัวหน้าพรรค และสมาชิกพรรคอีก ๓ คน ได้มาที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยมีผู้อำนวยการฝ่ายกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมพบและสนทนากับคณะของพรรคผู้ถูกร้อง ซึ่งหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องถามว่าจะยุบพรรคหรือไม่ แต่ไม่ยอมรับทราบรายละเอียดจากเจ้าหน้าที่ และไม่ยอมลงลายมือชื่อรับเอกสารที่เจ้าหน้าที่จัดเตรียมไว้ให้ จนกระทั่งเวลา ๑๕.๓๐ นาฬิกา คณะของพรรคผู้ถูกร้องได้เดินทางกลับ จากนั้นผู้ร้องได้มอบหมายให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำกรุงเทพมหานครดำเนินการส่งหนังสือแจ้งสิทธิและหน้าที่ของหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้อง ณ บ้านเลขที่ ๑๐๖/๕๕๐ ถนนเคหะร่มเกล้า แขวงคลองสองต้นนุ่น เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๖ แต่ปรากฏว่าไม่พบหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้อง และไม่มีบุคคลอื่นใด ซึ่งบรรลุนิติภาวะอยู่ในสถานที่นั้น จึงได้วางหนังสือหรือปิดหนังสือไว้ ณ ที่ซึ่งเห็นได้ง่าย โดยมีเจ้าพนักงานตำรวจสถานีตำรวจนครบาลร่มเกล้า กรุงเทพมหานคร ไปเป็นพยาน เมื่อครบกำหนดระยะเวลาแล้วพรรคผู้ถูกร้องมิได้ดำเนินการตามคำสั่งของนายทะเบียนพรรคการเมืองแต่อย่างใด

ผู้ร้องพิจารณาแล้วเห็นว่า พรรคผู้ถูกร้องมิได้จัดส่งแบบรายงานการใช้จ่ายเงินที่ได้รับ การสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ พร้อมหลักฐานการใช้จ่าย ให้ถูกต้องครบถ้วนภายในระยะเวลาที่ผู้ร้องกำหนดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๒ ประกอบมาตรา ๔๒ วรรคสอง อันเป็นเหตุแห่งการยุบพรรคการเมือง ตามมาตรา ๘๓ คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงได้มีมติในการประชุมครั้งที่ ๘๗/๒๕๕๖ เมื่อวันที่ ๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๖ เห็นชอบให้ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้มีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๓ ประกอบมาตรา ๘๒

เมื่อพรรคผู้ถูกร้องมีหน้าที่ต้องดำเนินการจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคผู้ถูกร้อง ในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ให้ถูกต้องตรงตามความจริง และแจ้งต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๒ แต่พรรคผู้ถูกร้องมิได้ดำเนินการดังกล่าวให้ถูกต้องครบถ้วนโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร จึงเป็นเหตุแห่งการยุบพรรคผู้ถูกร้องได้อีกประการหนึ่ง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๓ วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา ๘๒

ประเด็นที่ ๒ หากพรรคผู้ถูกร้องถูกยุบ หัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคจะต้องถูกตัดสิทธิ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๗ และถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามมาตรา ๙๘ หรือไม่

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๗ บัญญัติว่า “ในกรณีที่พรรคการเมืองต้องยุบเพราะเหตุอันเนื่องมาจากการฝ่าฝืนมาตรา ๔๒ วรรคสอง หรือมาตรา ๘๒ หรือต้องยุบพรรคตามมาตรา ๙๔... ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของ พรรคการเมืองที่ถูกยุบไป จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ ทั้งนี้ ภายในกำหนดห้าปี นับแต่วันที่พรรคการเมืองนั้นต้องยุบไป” เป็นบทบัญญัติว่าด้วยผลของการฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมาย ซึ่งมีได้ให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญที่จะสั่งเป็นอย่างอื่น ดังนั้น เมื่อมีเหตุให้พรรคผู้ถูกร้องต้องถูกยุบไป ด้วยเหตุที่ฝ่าฝืนมาตรา ๔๒ วรรคสองแล้ว ศาลรัฐธรรมนูญต้องสั่งให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่ง กรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้องที่ถูกยุบไปตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง ตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคและข้อบังคับพรรคไทยพอเพียง ลงวันที่ ๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๔ จำนวน ๑๘ คน จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ ทั้งนี้ ภายในกำหนดห้าปี นับแต่วันที่พรรคการเมืองนั้นถูกยุบ

อนึ่ง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๘ ยังบัญญัติเพิ่มเติมอีกว่า “ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองใดเพราะเหตุอันเนื่องมาจากการฝ่าฝืนมาตรา ๘๒ หรือเหตุตามมาตรา ๙๔ และปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าหัวหน้าพรรคการเมือง หรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ใดมีส่วนร่วม รู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำความผิดแล้วมิได้ยับยั้ง หรือแก้ไขการกระทำความผิด ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งเพิกถอน สิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น มีกำหนดเวลาห้าปี นับแต่วันที่มิคำสั่งให้ยุบพรรคการเมือง” โดยที่พรรคผู้ถูกร้องมีหน้าที่ต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงิน สนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินให้เป็นไปตามมาตรา ๘๒ ซึ่งจะต้องกระทำโดยหัวหน้าพรรค และกรรมการบริหารพรรค ตามอำนาจหน้าที่ในการดำเนินกิจการของพรรคเพื่อให้เป็นไปตามมาตรา ๑๗ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า “ให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินกิจการของ พรรคการเมืองให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย นโยบายพรรคการเมือง ข้อบังคับพรรคการเมือง

และมติของที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง ด้วยความรอบคอบ ระมัดระวังและซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ของประเทศและประชาชน และต้องส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยในพรรคการเมือง” เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า พรรคผู้ถูกร้องมิได้รายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ให้ถูกต้องตามหน้าที่อันเป็นการปล่อยปละละเลยและงดเว้นกระทำการตามหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๒ ประกอบมาตรา ๔๒ วรรคสอง โดยมีข้อเท็จจริงและพฤติการณ์แห่งคดีดังกล่าวข้างต้น ถือได้ว่าเป็นกรณีที่มีเหตุและหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องมีส่วนร่วม รู้เห็นหรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำดังกล่าวแล้วมิได้ยับยั้ง หรือแก้ไขการกระทำเกี่ยวกับการไม่รายงานดังกล่าว อันเป็นเหตุให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง ตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคและข้อบังคับพรรคไทยพอเพียง ลงวันที่ ๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๔ จำนวน ๑๘ คน ได้โดยมีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่มิคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นจึงมีความเห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญชอบที่จะมีคำสั่งให้ยุบพรรคไทยพอเพียงผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ ประกอบมาตรา ๔๒ วรรคสอง และมาตรา ๘๒ และให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ถูกร้องอยู่ในขณะที่เกิดเหตุแห่งการถูกยุบจะไปจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๗ รวมทั้งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมืองดังกล่าวข้างต้น ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในขณะที่เกิดการกระทำที่เป็นเหตุให้พรรคผู้ถูกร้องต้องถูกยุบมีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่มิคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๘

นายเจริญ ภัคดีธนากุล

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ